

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ «ПРИП'ЯТЬ – СТОХІД»

І.В. Мезенцева

Академія рекреаційних технологій і права, mezencevainna2@gmail.com

На території України збереглося чимало мальовничих куточків, які чарують своєю красою та неповторністю. Однією із таких перлин України є Волинське Полісся, яке багате на різноманітні ландшафти, унікальний рослинний і тваринний світ, культурну та історичну спадщину, і створює необхідні умови для успішного розвитку різних видів туризму.

У Любешівському районі Волинської області знаходиться національний природний парк «Прип'ять – Стохід», який був створений 13 серпня 2007 року з метою збереження, відтворення та раціонального використання типових і унікальних природних поліських комплексів, які мають важливе природоохоронне, наукове, естетичне, рекреаційне та оздоровче значення. Загальна площа парку становить 39315,5 га, в тому числі 5961,93 га земель, що надаються йому в постійне користування. В структурі земель парку найбільше становлять болота – 43 %, ліси – 35 %, чагарники – 16 % і водний фонд – 6 %.

Територія, на якій знаходиться НПП «Прип'ять – Стохід», надзвичайно цінна для збереження природи у світовому значенні. Тут знаходяться 2 водно–болотні угіддя, що мають міжнародне значення (Рамсарські): заплава річки Прип'яті та заплава річки Стохід, а також одне транскордонне водно–болотне угіддя «Прип'ять – Стохід – Простир» [2].

Територія НПП «Прип'ять – Стохід» має значний рекреаційний потенціал, який визначається кліматом, водними ресурсами, рослинним і тваринним світом.

Середнє багаторічне значення температури в теплий період року (травень–вересень) у НПП «Прип'ять – Стохід» становить 16°C. Такий температурний режим визначає сприятливі умови для здійснення різноманітних видів туристсько–рекреаційної діяльності в теплу пору року. Холодний період року також сприятливий для організації зимових видів туризму та відпочинку і триває до 50 днів.

Коефіцієнт лісистості Національного природного парку «Прип'ять – Стохід» становить 35 %. Згідно з геоботанічним районуванням України, територія парку належить до Ратнівсько–Любешівського (Верхньоприп'ятського) геоботанічного району Західнополіського округу соснових і дубово–соснових лісів та евтрофних боліт Українського Полісся. З лісової рослинності тут переважають соснові та вільхові в перемішку з березою ліси, зрідка трапляються чисті березняки, збереглися також фрагменти грабово–дубових насаджень.

Загальна площа всіх водних об'єктів парку, включно із річками, струмками, системами каналів та водоймами (озера, болота) становить 2164,79 га, або 5,52 % від загальної площі. Найпривабливішими для туристів є озера Люб'язь, Біле, Рогізне. Проте найбільш мальовничі краєвиди спостерігаються вздовж річок Прип'ять та Стохід. Остання має дуже влучну назву, яка характеризує її повністю – «річка сто ходів». Характерною особливістю цих річок є наявність десятків рукавів, русел, затонів, стариць, серед яких безліч заболочених та піщаних островів. Дно водойм укрите піщаними, піщано–мулистими відкладами, колір води визначається переважанням торфого–

болотних ґрунтів. Береги річок та озер тут заболочені, що іноді унеможливило купання в цих водоймах [2; 4].

Унаслідок надмірного зволоження території парку «Прип'ять – Стохід» водна рослинність є провідною у формуванні рослинного покриву. Тут здебільшого охороняються комплекси водної, прибережно-водної рослинності, боліт, заболочених лук.

Флора парку налічує 42 види рідкісних рослин, що занесені до Червоної книги України: щитолісник звичайний, який донедавна вважався зниклим на території України, альдрованда пухирчаста, сальвінія плаваюча, пальчатокорінники м'ясочервоний та плямистий, плаун річний, баранець звичайний, лілія лісова, булатка довголистка, зозулені черевички справжні, любка дволиста, осока затінкова, береза низька та ін. [2].

НПП «Прип'ять – Стохід» є фауністично-багатою територією. Особливістю цієї території є наявність великого видового складу водоплавних та навколоводних птахів, серед них – лелека чорний, скопа, зміїд, підорлик малий та ін. Тут гніздяться деркач та баранець великий, яких вважають дуже вразливими видами. На території парку трапляються 84 види фауни, занесених до Червоної книги України, зокрема – ропуха очеретяна, лелека чорний, казарка червоноголова, скопа, шуліка, очеретянка прудка, журавель сірий, беркут, орлан білохвіст, борсук, видра річкова, махаон, контурниця пишна та ін. Територія парку – єдине в Україні місце гніздування синиці білої.

У межах НПП «Прип'ять – Стохід» знаходяться: 1 парк – пам'ятка садово-паркового мистецтва; 10 гідрологічних заказників; 2 лісових заказника; 4 ботанічні пам'ятки природи загальною площею 4374,9 га, що становить 11,1 % площі парку [1].

У НПП «Прип'ять – Стохід» розташовано 9 пам'яток історії та архітектури, що занесені до державного реєстру нерухомих пам'яток України місцевого значення [4].

Отже, територія парку характеризується значними природно-рекреаційними ресурсами, які сприяють розвитку екологічного туризму та екоосвітньої діяльності на даній території. Тут сформовано мережу піших, велосипедних, кінних і водних маршрутів: комбінований (піший та кінний) етно-екологічний маршрут «Гармонія життя в долині Стоходу», водний маршрут «Чарівний світ Полісся», екологічний кінний маршрут «Поліськими нетрями», водний екологічний туристичний маршрут «Прип'ятьські мандри». Окрім перелічених багатоденних розроблено також п'ять одноденних і шість дводенних водних маршрутів. Також проходять масові заходи: «Поліська регата» та «Українська косовиця». Ці екотуристичні продукти дозволяють регулювати потік туристів у парку, дають можливість відвідувачам ознайомитись із природними особливостями даного регіону, флорою і фауною, екологічними проблемами та історичною спадщиною, сприяють підвищенню екологічної свідомості відпочиваючих.

Серед існуючих екотуристичних шляхів у парку окремо виділяють екологічні стежки: «Старий парк над Стоходом» (1 км, 6 зупинок), «Нас стежина веде вздовж Стоходу» (1 км, 7 зупинок), етно-екологічна стежка «Забутими стежками Полісся» (2 км, без зупинок). Перші два екошляхи прокладені в межах смт Любешів, близько до адміністрації парку, третя – розташована в межах с. Сваловичі. Таким чином, одним із завдань парку є сталий розвиток туризму та зокрема екотуризму в регіоні [2; 3].

Отже, НПП «Прип'ять – Стохід», маючи значний рекреаційний потенціал, сприяє розвитку пізнавального, лікувально-оздоровчого та спортивно-оздоровчого туризму.

Список використаних джерел:

1. Гетьманчук А.І. Природно-заповідний фонд Волинської області / А.І. Гетьманчук // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Лісівництво та декоративне садівництво. – 2015. – Вип. 216(1). – С. 93–100. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_lis_2015_216%281%29__16.
2. Національний природний парк «Прип'ять – Стохід». – Режим доступу: <http://www.pripyat-stohid.com.ua/uk/dijalnist/ekologichnoosvitnja-dijalnist>.
3. Сулік Л.В. Функціонування екологічних навчальних стежок та їхнє значення в екотуристичній діяльності Національного природного парку «Прип'ять – Стохід» / Л.В. Сулік, Д.А. Кричевська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. – 2015. – № 2. – С. 153–160. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUg_2015_2_25.
4. Черчик Л.М. Рекреаційна цінність території національного природного парку «Прип'ять – Стохід» / Л. М. Черчик, О. В. Міщенко // Природа Західного Полісся та прилеглих територій: зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2012. – № 9. – С. 129–134.